

Voordrachten in 1862:

Nieuwe Rotterdamsche Courant, 9 januari 1862:

Doelenaar der kunst en de academie een verdienstelijk onderwijzer.

Donderdag avond 16 Januarij, zal onze begaafde novellist de heer J. J. Cremer, van 's Hage, weder in de zaal der maatschappij: *Tot Nut van 't Algemeen* optreden, om alsdan zijne keurige novelle, "*het Paauwenveêrke*," voor te dragen. Wie die meesterlijk geslaagde schets uit het volksleven las, zal ze zeker gaarne nog eens hooren van de lippen eens sprekers, die méér dan iemand de zoo zeldzame gave bezit, om wat zijn hoofd dacht en zijne pen schreef, door zijne voordragt hoogere waarde bij te zetten. Waar 't bevorderen van een liefdadig doel hier met waarachtig kunstgenot gepaard kan gaan, daar behoeven wij onze stadgenooten wel niet tot eene ruime opkomst op te wekken, maar durven veeleer voorshands den heer **Cremer** eene volle zaal belooven — waaraan trouwens de gevierde spreker wel niet twijfelen zal, wanneer hij in Rotterdam optreedt. Het verledene strekt hem ten deze tot waarborg.

Nieuwe Rotterdamsche courant, 16 januari 1862:

(748) De **Tweede der Vier Spreekbeurten**, door den Heer **J. J. CREMER**, van 's Hage, dezen Winter alhier, in de Zaal der Maatschappij *Tot Nut van 't Algemeen*, te houden, zal plaats hebben op **HEDEN den 16den Januarij**, des avonds ten 7½ ure precies en bestaan in het voordragen der

Betuwsche Novelle

HET PAAUWENVEÊRKE.

Voor zooverre de plaats zulks toelaat, zullen er voor het bijwonen dier Voordragt afzonderlijke Toegangbiljetten ad f 1.25 bij de Boekhandelaars **M. J. MENSING**, Hoogstraat, 5/386, en **VERBRUGGEN & VAN DUYM**, Hoofdsteege, van Heden af verkrijgbaar zijn.

Nieuwe Rotterdamsche courant, 8 februari 1862:

(1760) De **Derde der Vier Spreekbeurten**, door den Heer **J. J. CREMER**, van 's Hage, dezen Winter alhier, in de Zaal der Maatschappij *Tot Nut van 't Algemeen*, te houden, zal plaats hebben op **Donderdag den 13den Februarij**, des avonds ten 7½ ure precies, en bestaan in het voordragen van
De Ziende; de Oude en de Rijke, van **Binnen** en van **Buuten**, en
De Boeren op reis naar de Amsterdamsche Hermis, Versjes en Vertellingen, in den Overbetuwschen Tongval.
 Voor zooverre de plaats zulks toelaat, zullen er voor het bijwonen dier Voordragt afzonderlijke Toegangbiljetten ad f 1.25 bij de Boekhandelaars **M. J. MENSING**, Hoogstraat, 5/386, en **VERBRUGGEN & VAN DUYM**, Hoofdsteege, van Heden af verkrijgbaar zijn.

Nieuwe Rotterdamsche courant, 13 februari 1862:

De tegen HEDEN (Donderdag 13 Februarij)
AANGEKONDIGDE LEZING,
 van den Heer **J. J. CREMER**,
 in de Zaal der Maatschappij *Tot Nut van 't Algemeen* alhier,
ZAL DIEN AVOND (1997)
GEEN VOORTGANG HEBBEN.

Provinciale Overijsselse en Zwolse courant, 19 februari 1862:

Zwolle, den 18 Februarij.
 — Bij het bestuur van het departement Zwolle der maatschappij *Tot Nut van 't Algemeen* is berigt ingekomen van den heer **J. J. Cremer** te 's Gravenhage, dat hij, zonder wettige verhindering, in de buitengewone departementsvergadering, welke den 24 dezer in het Odéon zal gehouden worden, als Spreker hoopt op te treden, vóór en na de pauze.
 Vreemdelingen kunnen deze vergadering bijwonen tegen betaling van eenen gulden de persoon. Leden van andere departementen kunnen niet toegelaten worden, dan op vertoon van hun bewijs van lidmaatschap.

Provinciale Overijsselse en Zwolse courant, 26 februari 1862:

— Gisteren avond hadden wij het genoegen, in de Departementsvergadering van het Nut eene voordragt bij te wonen van den heer J. J. **Cremer**, van 's Gravenhage. Het aanzienlijk en buitengewoon talrijk publiek gaf herhaalde malen, door toejuiching, blijken, dat de hooggespannen verwachting niet teleurgesteld, maar nog verre overtroffen werd. Vurig wenschen wij dat de rijk begaafde spreker, ons nog eens weder op zijne zeldzaam talentvolle voordragt zal willen vergasten.

Nieuwe Rotterdamsche courant, 7 maart 1862:

(2993) De **Derde der Vier Spreekbeurten**, door den Heer **J. J. CREMER**, van 's Hage, dezen Winter alhier, in de Zaal der Maatschappij *Tot Nut van 't Algemeen*, te houden, zal plaats hebben op **Donderdag den 13den Maart**, des avonds ten 7½ ure precies, bestaan in het voordragen van
De Ziende; de Oude en de Rijke, van **Binnen** en van **Buiten**, en
De Boeren op reis naar de Amsterdamsche Kermis, Versjes en Vertellingen, in den *Overbetuwschen Tongval*.
Voor zooverre de plaats zulks toelaat, zullen er voor het bijwonen dier Voordragt afzonderlijke Toegangbiljetten ad f 1.25 bij de Boekhandelaars **M. J. MENSING**, Hoogstraat, 5/386, en **VERBRUGGEN & VAN DUYM**, Hoofdsteeg, van Heden af verkrijgbaar zijn.

Dagblad ZuidHolland en sGravenhage, 7 maart 1862:

— De heer J. J. **Cremer**, droeg Maandag avond te Arnhem, voor een talrijk publiek, zijn „Blinkende Hoantjen” voor, waarover de *Arnh. Courant* van heden, een zeer uitvoerig en bijzonder lofrijk bericht geeft.

Provinciale Overijsselse en Zwolse courant, 12 maart 1862:

— In de *Arnh. Cour.* leest men in een uitvoerig verslag over de jongste voorlezing van den heer **Cremer** te Arnhem o. a. het volgende: Eergisterenavond heeft de heer J. J. **Cremer**, in eene der zalen van Musis Sacrum, voor een zeer talrijk publiek, zijn „*Blinkende hoantjen*” voorgedragen, en aan dat publiek, wij durven er voor instaan, een uitstekend genot verschaft, zoo als weleer met zijn onvergetelijk „*Paouwenveerke*” en andere Betuwsche novellen. Wij hebben den heer **Cremer** op nieuw bewonderd in zijn zoo geheel oorspronkelijk talent, in de natuurlijkheid zijner voordragt en levendige voorstelling, maar, onbekend als wij waren met zijn „*Haontjen*”, is onze ingenomenheid met, en onze sympathie voor den gevoelvollen menschenkenner krachtig toegenomen.

Rotterdamsche courant, 24 maart 1862:

De *laatste* der **Vier Spreekbeurten**, door den Heer **J. J. CREMER** van 's HAGE, dezen Winter alhier in de Zaal der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen te houden, zal plaats hebben op **Donderdag den 27 Maart**, des avonds ten 7½ ure precies, en bestaan in het voordragen van de *Betuwsche Novelle*, getiteld:

BRUUR JAOPIK.

Voor zooverre de plaats zulks toelaat, zullen er voor het bijwonen dier Voordragt afzonderlijke Toegangs-biljetten ad **f 1.25** bij de Boekhandelaars **M. J. MENSING**, Hoogstraat, 5/386, en **VERBRUGGEN & VAN DUYM**, Hoofdsteege, van heden af verkrijgbaar zijn.

Dagblad ZuidHolland en sGravenhage, 15 maart 1862:

— Uit Wageningen schrijft men aan de *Arnh. Courant*:
Onze stad genoot Dingsdag avondjl. eene onderscheiding, zoo als maar aan weinige plaatsen van denzelfden rang te beurt valt. De heer J. J. **Cremer** vergastte zijne hoorders op de schoone, met gevoel geschreven, maar met onvergelykelyk talent voorgedragen novelle: „Het blinkende haontjen.” Elke lofzuiging is overbodig; alleen willen wij vermelden, dat hier, waar Bazzini, Wieniawski en zoo vele andere groote artisten zich lieten hooren, deze nimmer zulk een overgroot en gedistingueerd publiek hebben tot zich getrokken, als ditmaal met den heer **Cremer** het geval was.

Nieuwe Rotterdamsche courant, 17 maart 1862:

Rotterdam, 16 Maart.
De lezing van den heer J. J. **Cremer** zal alhier niet, gelijk gisteren abusivelijk is gemeld, op den 24sten, maar op Don-
derdag 27 dezer plaats hebben.

Provinciale Overijsselse Zwolse courant, 27 oktober 1862:

Zwolle, den 25 October.
— Wij maken onze lezers opmerkzaam op de aangekondigde voordragt van den heer J. J. **Cremer**. Zij, die het voorrecht hadden, in den vorigen winter den genialen spreker te hooren, zullen zonder twijfel zich gelukkig achten, wederom 's mans talenten te kunnen bewonderen, welke, naar wij vernemen, **het** meest in de voordragt van *het Faauwenveertje* uitkomen. Vooral ook zij, die geene leden van het departement Zwolle der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen zijn en den vorigen keer het genot dat zijne voordragt schonk, moesten missen, zullen zeker gaarne de gelegenheid aangrijpen om te toonen, dat men ook hier de verdiensten van den heer **Cremer**, elders zoo hoog gewaardeerd, op prijs weet te stellen.

Provinciale Overijsselse Zwolse courant, 3 november 1862

— De heer **Cremer** heeft jl. donderdag zijne aangekondigde voordragt van het „Paawveertje” gehouden en daarbij algemeenen bijval ingeoogst. De intrigue zijner novelle stemde reeds tot onverdeelde aandacht, maar de wijze waarop de gevierde Betuwenaar zijn meesterstuk voordroeg, bragt zijne hoorders in verrukking. Velen mogen met het Paawveertje bekend geweest zijn; door de voordragt van den heer **Cremer** werd het onderwerp op nieuw bezield en weinigen hadden er zeker alleen door de lectuur al datgene in gevonden, wat de heer **Cremer**, toen hij daar zelf voor hen stond, te lezen en te overdenken gaf. Wij gelooven niet te veel te zeggen, wanneer wij verzekeren, dat de heer **Cremer** zijnen hoorders een avond bezorgde, zooals zij slechts zelden mogten genieten. De voordragt van „Mieke's bepeinzing in 't Hooiland”, bragt daartoe mede het hare bij. Dat de heer **Cremer** Zwolle niet vergeten en hier nog eens weder zijne gaven ten beste moge geven, is zeker de wensch van allen, die het voorregt hadden, donderdag avond in de zaal van het Odéon tegenwoordig te zijn.

Dagblad voor ZuidHolland en sGravenhage, 7 november 1862:

IN DE VERGADERING VAN HET
LETTERKUNDIG GENOOTSCHAP
Oefening kweekt Kennis,
te houden op *Maandag den 10 November 1862,*
des avonds ten **zeven** ure, in het Locaal
DILIGENTIA, zal optreden als SPREKER:
de Heer **J. J. Cremer**, Werkend Lid
van 't Genootschap.

De opregte Haarlemsche courant, 10 november 1862:

* * Heeren Inteekenaren worden verwittigd, dat de
VOORDRAGTEN van den Heer J. J. **CREMER** zullen
plaats hebben op Donderdag 20 November en Dingsdag
9 December e. k.

De gelegenheid tot Inteekening blijft geopend bij den
Heer POLMAN, in de Nieuwe Schouwburgzaal; alwaar,
daags voor iedere Voordragt, de alsdan nog beschikbare
Toegang-Kaartjes, tegen Een Gulden per plaats, zullen
verkrijgbaar zijn.

Haarlem, 10 November 1862.

Dr. D. DE HAAN JR.
Mr. A. J. ENSCHEDÉ.

Dagblad voor ZuidHolland en sGravenhage, 12 november 1862:

Gisteren avond was alhier de vergadering van het Genootschap *Oefening kweekt kennis* buitengemeen druk bezocht. Geen wonder, want de heer J. J. **Cremer** zou eene lezing houden en het pleit voor den schoonheidszin onzer stad- en landgenooten, dat zijne voordragten zoo populair zijn geworden.

De lezing bestond ook ditmaal in de voordragt van eene Betuwsche Novelle, *Aan 't Rivierken* geheeten. Welk eene plastische teekening van scherp uitkomende karakters in zoo beperkt een ruitate liet hij ons zien! De flinke boerin, vrouw Willemse, die met zoo vaste hand de boerderij bestiert, het lieve Trieneken, die zich wel eerst aan den luijen Lammert vergaapt, maar genoeg moed heeft om den elendeling toch nog bij tijds te verwerpen; dan de goede, doch bitter gekrenkte Geurtje, die haren grootvader Weijer, ook eene schoone figuur, zoo liefdevol verzorgt en hem wreekt tegen het bedorven kindje van vrouw Willense; en eindelijk *last no least* de luije Lammert, die zoo'n beste bouwboer is, en wel werken *kan* maar niet *wil*. Allen werden zoo geteekend, dat zij als voor u henen gingen daar bij dat rivierken.

Onder de vele tafereelen, die ons troffen, noemen wij hier slechts op den bitteren, doch uiterlijk zoo luchtigen gang van Geurtje, van Lammert op 't land naar haren grootvader. Zij had een bloempje in den mond, hoe goed zij zich ook houden wil, na Lammert haar zoo smadelijk gegriefd had, zij bijt het in hare poging om bedaard te blijven in stuk, het valt voor hare voeten en ze vertrapt het. Lammert deed niet anders met haar.

Een ander tooneel, dat heerlijk geschilderd werd, is de mijmering van den luijen Lammert in den leuningstoel van het pronkvertrek van vrouw Willemse. Zijne lafheid en zijne loomheid, zijn akelig egoïsme verraaft hij zoo naïef bij het zien van 't portret van van Speijk aan den wand, dat wij den greep des kunstenaars, die den luijaard in al zijne nuances wilde leeren kennen, moesten bewonderen.

In het tweede gedeelte der lezing hebben wij vooral het tooneel in den stal, waar de oude Weijer bij de eenigste koe, die morgen door den slagter weggehaald zal worden, „moar staat te kijken,” genoten en daarna de zoo aanschouwelijke beschrijving van het zanddorschen, waar de 100jarige Weijer door de jubelende landjeugd heen gedragen wordt.

Bij den nog steeds treurigen toestand onzer dramatiek, gebeurt het ons zelden of nooit, woorden en karakters goed door stem en gebaren vertolkt te zien. De heer **Cremer** vereenigt met zijne kunst als schrijver, waarbij hij zoo uitvoerig penseelt, de even, ja volgens Cicero grootere kunst van eene uitmuntende voordragt, welke aan de eischen, die de grootste kenners daarvan stelden, en dat waren zonder twiifel de Ouden, geheel voldoet.

Wij verheugen ons voor onze letterkunde, dat de zaal van *Diligentia* gisteren zoo sterk bezet was.

Nieuw Amsterdamsch handels en effectenblad, 13 november 1862:

— Gisteren avond trad als spreker op in het letterkundig genootschap *Oefening kweekt kennis*, de heer J. J. **Cremer**, notaris te Rotterdam. Hij droeg voor een Over-Betuwsche novelle, getiteld: *Aan 't kleene rivierke*. Daarin werd in waarlijk schoonen vorm voorgesteld de bekeering van een luijen, vadsigen boer (Lambert van Tuil), tot een braaf en ijverig landbouwer. De schildering van menig bekoorlijk tafereeltje uit het leven der Betuwsche landlieden, de ontleding van menig menschelijk karakter in zijne zwakheid en deugden, maar vooral de uitmuntende voordragt in Betuwschen tongval boeide de talrijke menigte, die opgekomen was, om den begaafden novellist te hooren.